

**AIŠKINAMASIS RAŠTAS
DĖL AZARTINIŲ LOŠIMŲ ĮSTATYMO NR. IX-325 7³, 10 IR 20 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO**

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai:

Šiuo metu galiojančio Lietuvos Respublikos azartinių lošimų įstatymo (toliau – Azartinių lošimų įstatymas) 10 straipsnio 9 dalyje nustatyta, kad Lietuvos Respublikos teritorijoje draudžiama reklamuoti azartinius lošimus, išskyrus azartinius lošimus organizuojančių bendrovių pavadinimus, prekių ženklus ir organizuojamų lošimų rūšis. Draudžiama jaunesniems kaip 18 metų asmenims skirtose interneto svetainėse skelbti bet kokią su azartiniais lošimais susijusią informaciją. Jaunesniems kaip 18 metų asmenims skirta interneto svetainė laikytina interneto svetainė, kurioje ne mažiau kaip 4/5 turinio yra skirta vaikams ir paaugliams skirtų renginių bei reiškinių aprašymui, profesionaliam jų vertinimui, informavimui apie juos, vaikų ir paauglių meninės ir techninės kūrybos sklaidai. Vis dėlto, Azartinių lošimų įstatyme nėra nustatytas prioritetas visuomenės edukacijai ir informavimui apie galimas azartinių lošimų rizikas.

Socialinė reklama dažniausiai yra vertinama kaip viena efektyviausių informacijos apie skleidimo priemonių, siekiant skatinti įvairių rūšių prevenciją: alkoholio vartojimo, rūkimo, lošimo ir kt. Lošimų priežiūros tarnyba (toliau – Tarnyba) taip pat pripažįsta socialinės reklamos svarbą ir savo iniciatyva viešina socialinę azartinių lošimų reklamą. Analizuojant reklamos poveikį, Tarnyba pastebi, kad socialinė reklama vis dar išlieka viena iš efektyviausių informavimo ir prevencijos priemonių, kelia asmenų susidomėjimą, emocijas ir apmąstymus. Tenka apgailestauti, tačiau galiojantis teisinis reglamentavimas neskiria pakankamo dėmesio lošimų prevencijai ir svarbiausia - informacijos sklaidai apie galimas grėsmes. Tarnyba pagal galimybes analizuoja socialinių reklamų poveikį ir pastebi teigiamas tendencijas, tačiau dėl ribotų resursų socialinės, prevencinės reklamos sklaida yra minimali ir nepasiekianti norimų tikslų. 2022 m. Tarnybos metinėje veiklos ataskaitoje (toliau – Ataskaita) minima, kad nuo 2012 m. Tarnyba atlieka visuomenės nuomonės analizes ir tyrimus, kuriais siekiama išsiaiškinti visuomenės lošimo ir dalyvavimo loterijose įpročius, nuostatas probleminio lošimo klausimais, žinių apie galimas pagalbos priemones lygį, pirmųjų lošimų patirtis, požiūrį į azartinių lošimų plėtrą ir reklamą, nuostatas dėl įsitraukimo į probleminių lošimų ir pan. Tarnybos tyrimų rezultatai rodo, kad teigiamą pokytį lošimų prevencijos srityje galimai sukeltų aktyvesnės prevencinės programos ir socialinė reklama. Vis dėlto, remiantis 2022 m. Tarnybos ataskaita, išviešintas socialinės reklamos kiekis yra minimalus:

2022 m. Tarnybos viešinta socialinė reklama, skirta atsakingam lošimui skatinti ir informuoti apie galimybę pateikti prašymus neleisti lošti:

- Reklama televizijoje: TV3 kanale – 32 kartai
- Reklama radijuje: LRT radijo stotys (neatlygintinai) (LRT radijas, „Opus“) – 30 kartų. „Žinių radijas“ – 50 kartų. „European Hit Radio“ – 94 kartai. Lietuvos regioninių radijo stočių asociacija – (11 radijo stočių) - 770 kartų.
- Informacijos viešinimas interneto svetainėje „Nebenoriu lošti“. Informacijos paskelbimas interneto svetainėje „Nebenoriu lošti“ (pranešimų skaičius, (vnt.) – ne mažiau 15 pranešimų.

- Lankstinukų, skirtų probleminių lošimų prevencijai, platinimo organizavimas. Išplatinti popieriniai lankstinukai (kiekis, vnt.) – ne mažiau 250 vnt.
- Pranešimų skaitymas apie azartinius lošimus ir jų keliamus pavojus švietimo įstaigų darbuotojams, švietimo paslaugų gavėjams, kitoms suinteresuotoms grupėms. Skaityta pranešimų apie azartinius lošimus ir jų keliamus pavojus – 12 vnt.

Šie skaičiai akivaizdžiai iliustruoja, kad socialinės reklamos kiekis yra nepakankamas efektyviai lošimų prevencijai ir jį būtina didinti, tam kad visuomenė būtų informuota apie galimas azartinių lošimų rizikas.

Azartinių lošimų organizatoriai iki šiol neturi teisės stabdyti asmens lošimą, kol asmuo turi už ką lošti. Azartinių lošimų organizatoriai turi tik vieną įrankį, tai - asmeniui pasiūlyti pačiam apsiriboti savo galimybes lošti. Atsižvelgiant į tai manoma, kad turėtų būti vykdoma ankstyvesnė prevencija, suteikiant teisę lošimo organizatoriams stabdyti asmens lošimą, jei pastebimas asmens patologinis potraukis lošti.

2004 m. liepos 12 d. vyriausybės nutarimu Nr. 875 Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. balandžio 25 d. nutarimo Nr. 312 "Dėl Lietuvos Respublikos įstatymo "Dėl Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų brangiam turtui įsigyti arba kitų įsigytų bei perleidžiamų lėšų deklaravimo" įgyvendinimo" ir jį keitusių nutarimų pripažinimo netekusiais galios" buvo pripažintas netekusiu galios Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. balandžio 25 d. nutarimas Nr. 312 „Dėl Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų brangiam turtui įsigyti arba kitų įsigytų bei perleidžiamų lėšų deklaravimo“ įgyvendinimo. Panaikinus šį nutarimą Įstatymo 20 straipsnio 4 dalis neteko prasmės ir tapo iš esmės neveikianti. Atsižvelgiant į jos pobūdį, mokesstinę prasme siūlome atnaujinti šios normos veikimą, įpareigojant azartinių lošimų organizatorius Valstybinei mokesčių inspekcijai teikti duomenis apie lošėjus per mėnesį laimėjusius ar pralaimėjusius 100000 eur. ir daugiau. Tokiu būdu būtų įvestas papildomas mokesčių mokėtojų kontrolės mechanizmas bei galimybė pastebėti pataloginį potraukį lošti.

Įstatymo projekto tikslai:

1. suteikti teisę azartinių lošimų organizatoriams stabdyti asmens lošimą;
2. nustatyti pareigą azartinių lošimų organizatoriams skirti ne mažiau 50% reklamos biudžeto socialinei, prevencinei reklamai;
3. neveikiančią normą dėl pareigos pranešti mokesčių administratoriui, pakeisti į veikiančią normą.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai:

Įstatymo projekto iniciatorius Lietuvos Respublikos Seimo narys Andrius Bagdonas.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai:

Šiuo metu galiojančiame įstatyme nėra įtvirtintos lošimų organizatorių teisės stabdyti asmens lošimą.

Šiuo metu galiojančiame įstatymo 10 straipsnyje nėra numatytos azartinio lošimo organizatoriaus pareigos išleisti tam tikrą dalį azartinių lošimų reklamos biudžeto socialinei, prevencinei reklamai.

Šiuo metu galiojančiame 20 straipsnyje yra numatyta pareiga azartinių lošimų organizatoriams pranešti mokesčių inspekcijai apie laimėjimus ar pralaimėjimus, jei laimėjimų ar pralaimėjimų suma viršiją negaliojančiame vyriausybės nutarime nurodyta sumą.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama:

Įstatymo 7 straipsnio pakeitimu siekiama suteikti teisę lošimo organizatoriams stabdyti asmens lošimą, jei pastebimas asmens patologinis potraukis lošti. Tokiu būdu azartinių lošimų organizatoriams suteikiama teisė ankstyvojoje stadijoje sustabdyti priklausomybių turintį asmenį.

Įstatymo 10 straipsnio pakeitimu siekiama nustatyti pareigą azartinių lošimų organizatoriams skirti ne mažiau 50% reklamos biudžeto socialinei, prevencinei reklamai. Reklamas ruošų visuomenės informavimo priemonės arba reklamos agentūros atsižvelgdamos į Lošimų priežiūros tarnybos parengtas rekomendacijas. Tokiu būdu bus užtikrintas reikiamas dėmesys lošimų prevencijai ir visuomenės edukacijai apie galimas azartinių lošimų rizikas bei skiriamas atitinkamas finansavimas proporcingas lošimų reklamai. Priežiūros tarnyba, įgyvendindama Azartinių lošimų įstatymas nuostatas, kontroliuotų kaip lošimų ir žaidimų žaidimo automatais organizatoriai šio reikalavimo.

Įstatymo 20 straipsnio pakeitimų išbraukiama nuoroda į nebegaliojantį poįstatyminį aktą ir numatoma asmens laimėjimų ar pralaimėjimų sumą nuo kurios lošimų organizatoriams atsiranda pareiga pranešti Valstybinei mokesčių inspekcijai.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta:

Teisinio reguliavimo poveikio vertinimas nebuvo atliktas.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai:

Įstatymas neturės poveikio kriminogeninei situacijai, korupcijai.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilies verslo sąlygoms ir jo plėtrai:

Įstatymo įgyvendinimas gali prisidėti prie administracinės naštos padidėjimo lošimo organizavimo verslams.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams:

Įstatymo projektas strateginio lygmens planavimo dokumentams neprieštarauja.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios:

Priėmus teikiamą Įstatymo projektą, kitų įstatymų priimti, pakeisti ar pripažinti netekusiais galios nereikės.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka:

Įstatymų projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo, Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės norminių aktų rengimo tvarkos įstatymo reikalavimų, ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus:

Įstatymų projektai atitinka Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti:

Lietuvos Respublikos Vyriausybė ir jos įgaliosos institucijos pagal kompetenciją iki 2024 m. gruodžio 31 d. priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais):

Įstatymo projekto įgyvendinimui papildomų valstybės biudžeto ar kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų nereikės.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados:

Rengiant Įstatymo projektą negauta specialistų vertinimų.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis:

„patologinis potraukis lošti“, „azartinių lošimų organizatoriai“

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai:

Nėra.

Teikia

Seimo narys

Andrius Bagdonas